

Škafja vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za celo leta K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Škafčina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Škafčina, katoliški
škafčina, katoliški
škafčina, katoliški
škafčina, katoliški

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobi-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Ekopial se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznaki se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 45.

V Mariboru, dne 6. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Po volitvah.

Volitve iz kmetijskih skupin na Štajerskem so končane. Izvršile so se zadnji terek, dne 4. novembra. V vseh spodnještajerskih okrajih so zmagali Slovenci.

V Mariboru sta izvoljena Janez Roškar z 174 glasovi, Franc Robič z 167. Kandidata »Štajerca« sta dobila: Kresnik 84, Damian 76 glasov.

V Ptujju je izvoljen dr. Franc Jurtela z 145 glasovi. Kandidat »Štajerca«, Zadravec, je dobil 13 glasov.

V Ljutomeru je izvoljen Ivan Kočevar z 70 glasovi. Korošec je dobil 44 glasov, »Štajerčev« kandidat Bračko 8 glasov.

V Slovenjemgradu je izvoljen Ivan Vošnjak z 74 glasovi. »Štajerčev« kandidat Grubelnik je dobil 15 glasov, Streicher 1.

V Celju sta izvoljena dr. Ivan Dečko z 230, dr. Juro Hrašovec z 220 glasovi. Kandidata slovenske liberalne stranke sta dobila: Zdolšek iz Ponikve 51, Apat iz Vranskega 35 glasov.

V Brežicah je izvoljen Josip Žičkar z 88 glasovi. Kandidat združenih liberalnih Slovencev in »Štajerčevih« pristašev, kateri pa je bil proti svoji volji od teh postavljen kandidatom, Janežič iz Bizeljskega, je dobil 18 glasov, 2 glasa Volšek.

Pred šestimi leti dne 21. septembra 1896 je bil izid deželnozborskih volitev na Spodnjem Štajerskem naslednji: V maribor-

skem okraju Franc Robič 210 glasov, Mihael Lendovšek 165, Franc Girstmayr 75 in dr. Hans Schmiderer 29; v ptujjskem okraju dr. Franc Jurtela 153, Visenjaki 1; v ljutomerskem okraju je dobil dr. Franc Rosina vse glasove 111; v slovenjegraškem je dobil Ivan Vošnjak 86 glasov, nasprotnik 1; v celjskem okraju je dobil dr. Ivan Dečko 247, dr. Josip Serbec 245 glasov, nasprotna kandidata sta ujela 7 in 8 glasov; v brežiškem okraju je bilo oddanih za Josipa Žičkarja 98, za Ivana Balona 25 glasov.

Sedaj, ko so volitve končane, imajo slovenski listi zopet prosto pot in, ako rečejo katero resnično, a nekaterim morda neljubo besedo o volilnih pojavih na slovenski strani, ni se jim treba bati, da bi rušili narodno disciplino. Te prostosti se bo seveda tudi naš list v obilni meri posluževal.

Za danes pa samo omenjamo dejstva, ki bi naj dajala posebno našim voditeljem mnogo misliti: 1. V vseh okrajih, razven v mariborskem in ljutomerskem okraju, so slovenski glasovinarji nazadovali. 2. V vseh okrajih so nemškutarski glasovinarji narasli, četudi še tokrat, hvala Bogu, brez efektivne škode za slovensko deželnozborsko delegacijo. 3. V dveh okrajih, v celjskem in brežiškem okraju, je nastopila pri teh deželnozborskih volitvah prvokrat slovenska liberalna stranka, in sicer, kar je posebno pomenljivo, brez kakakega javnega ugovora od strani voditeljev.

Jutri, dne 7. novembra, so volitve mestnih skupin na Štajerskem. V Mariboru se bodo Slovenci zdržali volitev.

Nemci kandidirajo Karla Pirimer, vinskega trgovca v Mariboru. V ptujjski mestni skupini je slovenski kandidat dr. Miroslav Ploj, dvorni svetnik na Dunaju, nemški kandidat dr. Kokoschinegg, odvetnik v Gradcu. V celjski mestni skupini kandidirajo Slovenci dr. Josipa Karlovšek, odvetniškega koncipienta v Celju, Nemci Moric Stallnerja, posestnika v Vojniku. V slovenjegraški mestni skupini je slovenski kandidat dr. Franc Mayer, odvetnik v Šoštanjju, nemški kandidat pa Lenko iz Št. Petra v Savinjski dolini. Največ upanja, da zmaga, ima dr. Miroslav Ploj. Naša želja je, da bi slovenski glasovi vsaj povsod narasli, četudi še tokrat ne zmagamo v mestnih skupinah!

Slovensko posojilništvo na Štajerskem.

Dne 11. septembra se je vršil v Celju občni zbor Zveze slovenskih posojilnic. Glavno besedo sta imela na tem shodu, kakor se to spodobi, predsednik g. Mihael Vošnjak in revizor g. Franjo Jošt.

Vsakdo mora priznati, in mi smo med prvimi, ki to glasno priznavajo, da ima g. Mihael Vošnjak velike, neprecenljive zasluge za gospodarsko osamosvojitvev Spodnjega Štajerja zaradi njegovega delovanja pri posojilništvu. Vendar to priznavanje nam ne jemlje v toliko pogleda, da bi slepo sledili njegovim besedam.

Na omenjenem shodu je gosp. Vošnjak hvalil posojilnice svojega sastava ter se

Listek.

Ob grobu babice.

Spisala Julčka Šijanec.

Rajska pomlad je zginila in jesen je zopet tu. Narava, poprej toliko krasna v cvetju, sedaj umira. Vesele ptice so nas zapustile in odletele v toplejše kraje. Vse je prazno in tiho; raz drevja šumi rumeno listje in pokriva gozd in log. Krasne pomladne cvetke je umorila mrzla slana. Taka prememba v naravi nam nehote vzbuja misel, da bo tudi naša mladost minula in ž njo zlati majnik življenja.

Vsa narava nam kliče resni: »Memento mori« (Spomni se smrti). Ozmimo se na pokopališče: koliko jih tu počiva, katere je pokosila bela žena — smrt prerano. Vseh mrtvih dan! Ni ga človeka, da bi ga ta dan ne presunila resna misel na smrt, pri pogledu na okinčane grobove. Koliko jih že tu počiva, katerih nade in želje se nikdar niso izpolnile. Uvideti so morali, da na tem svetu za človeško srce ni sreče. Šele v grobu je utihnilo nemirno srce; črna zemlja zakrije vse strasti, ki bučijo v njem, vsaka želja mora utihniti. Nasprotno pa jih veliko počiva na pokopališču, katerim je bila smrt rešiteljica iz živ-

ljenja ječe. Saj v grobu vlada večni mir in ljubezen. Tukaj ni prepira, vsi so si bratje in sestre.

Vernih duš dan! Kako vse hiti na pokopališče, da okinča grobe svojih dragih! Kako je vse tiho in koliko solz se preliva od ostalih žalujočih. Saj je ravno ta dan posebno namenjen mrtvim, da se jih spominjamo v molitvi. Glej! Tu vidiš družino, ki plaka po očetu, tam zopet otroka, ki je zgubil ljubljeno mater.

Ali čuj! Kako milo pojo zvonovi, kako tolažilno misel nam vzbujajo, misel, da po smrti pride vstajenje. Kako tolažilna misel za vsakega zemljana. Sedaj ločeni in potem zopet združeni v lepši deželi, kjer ni solz, kjer ni trpljenja — — Glas zvona je tudi mene vzbudil iz težkih sanj. V duhu sem bivala tam daleč na domačem pokopališču. Tam blizu velikega križa stoji mala, s travo obraščena gomila, na kateri se nahaja velik črni križ. Nikdo ni tukaj prižgal svečic, nikdo ne moli na grobu, v katerem počivajo telesni ostanki moje nepozabljive babice.

Nehote se mi vzbudi vprašanje: si zasluzila ti, ki si mi storila toliko dobrot, da moraš počivati v tem zapuščenem grobu? Ne, ne! Tvoje blago srce, dobra babica, je vredno, da bi počivalo v zlati krsti, ne pa v tako zapuščenem grobu.

Misli mi uhajajo nazaj v preteklost, sladki spomini se mi vzbujajo v duši. Bila sem majhna deklica. Babica me je učila moliti, ona me je vodila v cerkev in večkrat tudi na pokopališče, kjer je pripomnila: »Glej, tukaj bo kmalu tudi moj dom. Rada hodi potem na moj grob, povzdigni svoje ročice in moli k ljubemu Bogu za me in za vse, ki tukaj počivajo.«

Leta so potekala zelo naglo. Iz malega otroka sem postala čvrsta deklica in nemila usoda me je odtrgala od babice. Morala sem v mesto v šolo; koliko naukov mi je dala ona pri tej priliki. Kako težko sem čakala vsakokrat počitnic, da se zopet povrnem v naročje one, pri kateri so bile vse moje misli. Z velikim veseljem me je sprejela tudi ona in neizmerno hitro mi je potekel čas v njenem obližju. Hodili sva tudi sedaj, kakor nekdanj, skupaj v cerkev in povsod, kamor je šla ona, sem morala tudi jaz ž njo. Opiraje se na palico mi je večkrat pripomnila: »Ne bom, ne bom več dolgo.«

In res, babičine slutnje so se uresničile. Ko sem prišla na božične počitnice, sem našla drago babico na smrtni postelji. Oh, koliko je pretrpela uboga sirota v svoji mučni boleznini, je znano le ljubemu Bogu. Zalostna sem sedela ob njeni postelji in zrla v njeno solzno oko. Znano je bilo obema, da bodeva

Današnji list ima „Naš Dom“ kot prilogo!

hudoval, da se od neke strani hudo propagira Raiffeisenov sistem. Prosto mu, ako svoje posojilništvo hvali. A ugovarjati moramo, da označuje g. Vošnjak propagiranje za Raiffeisenove posojilnice kot »neko skrito politično gibanje, za katero se prvotni ustanovitelji starih posojilnic niso brigali.« Kdor je za Raiffeisenovke, še se s tem nikakor skrito politično ne giblje.

Kakor so g. Vošnjak in drugi prepričani o neprekosljivi dobroti posojilnice češkega sastava, tako so drugi zopet prepričani, da je Raiffeisenov sastav najboljši in najprikladnejši za našega kmeta. In naravno je, da vsak svoje prepričanje zagovarja, nelepo pa je, anatomizirati one, ki nimajo istega prepričanja in jim vsled tega pripisovati strankarske namene. Vemo, da posojilnice češkega sastava lahko mnogo storijo za narodno stvar in to je edini razlog, da ne nastopamo proti njim. Vemo pa tudi, da še ni vse ljudski blagor, kar te posojilnice podpirajo. Po nekod so postale te posojilnice že precej blizu sinekure za nekaternike! Nadalje pa je tudi pomisliti, kdo pravzaprav po posojilnicah podpira narodno stvar? Ne bogati vlagatelji, ampak oni, ki sami prosijo podpore pri posojilnici, ki so v denarnih stiskah. Kako g. Vošnjak o takem načinu podpiranja narodne stvari misli, ne vemo, a mi in marsikdo z nami imamo svoje misli!

Revizor g. Jošt je pa na omenjenem shodu pokaral »ono gotovo stran na Štajerskem, ki kaj rada, dasi popolnoma brez vzroka, očita, da ne pospešujemo snovanja novih posojilnic.« Mislimo, da se ne motimo, ako razumemo pod ono »gotovo stranjo« naš list. G. Jošt sam pravi, da je v mariborskem okraju 20 posojilnic, a samo štiri so v zanesljivih rokah. Vprašamo, ali so hodili interesirani krogi onih 16 nezanesljivih krogov res vsi prosit v Gradec, naj se jim snujejo posojilnice? Nikakor ne, o nekaterih posojilnicah vemo celo pozitivno, da se jih je iz Gradca za snovanje vsodbujalo.

V kratkem se zopet ustanovi v mariborski okolici posojilnica, in sicer vsled vsodbujanja in posredovanja iz Gradca. Pri Sv. Ani na Krembergu se je ali se bo kmalu osnovala posojilnica — zopet vsled vsodbujanja in posredovanja iz Gradca. Voditelji posojilništva bi morali pač gledati, da se osnujejo posojilnice tudi tam, kjer so potrebne, ne pa le tam, odkoder se izrazi

morali vzeti ločitev za vedno.

Ko sem se odpravljala na novega leta dan zopet v šolo, je obiskalo več sorodnikov bolnico in pokleknila sem k njeni postelji in ona je povzdignila svojo velo roko, dala mi je zadnji blagoslov in rekla: »Bodi pridna, moli rada in srečna bodeš. Moli tudi za me! Na tem svetu se ne bodeva videli več, pač pa upajva, da bo potem lepše svidenje tam v prekrasni domovini, kjer nobena solza več ne kane in vse trpljenje mine.«

Babičine besede so se uresničile, nisva se videli več. Za par dni mi je brzojav prinesel žalostno novico, da se je duša dobre babice preselila v lepšo deželo. — Pretresla me je ta vest, dasi sem bila pripravljena nanjo. Drage pokojnice nisem več videla. Za dva dni so jo položili v črno jamo. K njenemu pogrebu mi ni bilo mogoče, pač pa sem se preselila tje v duhu in molila pri odprtem grobu za dušo nepozabljive babice.

Tudi danes na vseh vernih duš dan ne morem tje, da bi prižgala lučico ob tvojem grobu ali ga krasila z vencem. Biti moram tukaj daleč od ljubljene gomile. Vendar pozabljenja ni moja dobra babica.

Čeprav ne morem tje na tvojo gomilo, vendar hočem prositi tukaj ljubega Boga, da se zopet vidiva tam v večno lepem kraju, saj:

Križ nam sveti govori,
da vid'no v rajju večnem se,
da vid'no se nad zvezdami!

srčna želja, da bi bili snovatelji posojilnic tako dobri in blagovolili priti snovat novih posojilnic. Sicer pa mi g. Joštu ničesar ne očitamo. On dela naporno in vestno v svoji službi, on žrtvuje ves čas in trud za posojilništvo in nima prostega časa za agitacijo, naj se snujejo nove posojilnice. Tudi zaradi tega mu nič ne očitamo, ker smo o njem, ki pozna dobro posojilništvo, prepričani, da bi še tudi marsikaj storil v našem smislu, ako bi ne bilo treba jemati ozirov. So zavodi, ki neradi gledajo, ako okoli njih naraščajo majhne posojilnice. Seveda samo slovenske ne smejo naraščati, kajti to bi bilo »skrito politično gibanje«, pač pa smejo klti iz zemlje nemške posojilnice.

Rekli smo kratko, a odkrito besedo o našem posojilništvu. Odločno pa že naprej zavračamo, da bi nam kdo očital »gotove strankarske namene«. Nam se gre le za stvar in resnico! Če je komu to neljubo, tega nismo mi krivi, najmanj pa smo zaradi tega strankarski!

Državni zbor.

Dunaj, 30. oktobra.

Razpust parlamenta.

V zbornici je še vedno vse napeto. Čehi so prepričani, da Körberjeva vlada drži z Nemci. Ker pa Čehi ne odstopijo od svojih terjatev, se misli, da bo vlada poskusila, rešiti se s tem, da razpusti sedanji državni zbor ter skliče poslansko zbornico na podlagi čisto novega volilnega reda. Zato so češki poslanci raznih strank imeli skupno posvetovanje, na katerem so sklenili, da se bojo podpirali pri novih volitvah eden drugega. Treh katoliških čeških poslancev niso povabili k temu posvetovanju. A dr. Stransky, vodja čeških prostomislecev na Moravskem, je trdil v svojem listu, da katoliški češki poslanci niso hoteli se vdeleževati skupnega shoda. A laž ima kratke noge. Stranskyjev list je trdil to izmišljeno novico le, da bi ob zupanje spravil češke katoliške poslance pri njihovih volilcih. Tudi Nemci mislijo, da vtegne vendar biti nekaj na govorici o razpustu državnega zbora. Zato imajo posvetovanje, kako se naj še bolj zvežejo nemške stranke med seboj. Poljski listi pa pišejo, da ni resnična govorica o razpustu parlamenta.

Nujni predlogi.

Teče že tretji teden, kar zboruje državni zbor, toda ni se začela še razprava o dnevnem redu; obravnavajo se le posebni predlogi, vloženi od poslancev. Nekaj teh predlogov je omenil že predzadnji »Slov. Gosp.« Danes omenjamo še sledeči nujni predlog gospoda Žičkarja in tovarisev:

Dne 17., 19. in 22. julija t. l. je bilo 97 kmetov v soseski Št. Lenart pri Laškem, politična občina Jurkloster, in 123 kmetov v občini Št. Rupert pri Laškem, po silni toči močno poškodovanih. Od poljskih pridelkov sta bili po nekod 2 tretjini pokončani, drugod so bili poljski pridelki popolnoma uničeni. Več dni je ležala toča na tleh. Sadno drevje je uničeno za dve leti, vinogradi pa so potolčeni za tri leta. Ker so gozdi vsled pomladanskega mraza in radi navedenih poškodb brez listja, posestniki že zdaj nimajo stelje za živino. Ker je tudi trava po travnikih vsa razbita, je prebivalstvo prisiljeno, živino prodajati za slepo ceno. Uradno se je cenila škoda v okolici Sv. Lenarta na 43.450 K. Od toče zadeti pa dolžujejo 104.100 K. ter morajo od te svote plačevati visoke obresti. Da se rešijo pogina, se potrebuje 40.000 K. Škoda povzročena v občini Št. Rupert znaša 36.080 K. Obrestovati morajo temošnji kmeti dolžno svoto 113.080 K. Da se morejo preživeti, se potrebuje 35.000 K. Vsled tega si usojajo podpisani predlagati: Visoka zbornica skleni: »C. kr. vlada se najnujnejše pozivlje, da nakloni 87 kmetom v soseski Št. Lenart in 123 kmetom v Št. Rupertu izdatno državno podporo, da se rešijo pogina.«

Predno se je glasovalo o nujnem predlogu poslanca Hrubyja zastran jezikovne ravnopravnosti v Šleziji, so se godili v zbornici grozni škandali. Skoraj sta se začela pretepati Čeh Breznovski in Nemeč Albrecht, ker je prvi očital poslednjemu, da je mati (Albrechtova) Slovanka, ki nemški ni znala. Vse-nemeč Berger je imenoval Čeha ušivce, ker njihov govornik Sehmal ni hotel govoriti v nemškem jeziku. Za to psovko je prisodila

poslanska zbornica Bergerju grajo, za katero se pa ta mož ne briga in psovke tudi ne prekličče. — Rusinski poslanec Lupu iz Bukovine je z ostrimi besedami prejel nered v svoji deželi. To je storil kot poslanec na nekem volilnem shodu. Ker je pa Lupu deželne sodnije svetovalec, je prišel v preiskavo in nadsodišče v Lvovu ga je odstavilo. Vložil se je nujni predlog v tej zadevi. Zbornica je izrazila svoje prepričanje, da je nadsodišče ravnalo nepostavno, ker ni imelo poslanca Lupu obsoditi brez privoljenja poslaniške zbornice. Ministerski predsednik je izjavil, da ne more drugega storiti, kakor da ta zbornični sklep po državnem nadpravniku naznani Lvovskemu nadsodišču. — Poslanec Klofač je govoril o nujnosti, naj se delavcem v Pragi pomaga, ker nimajo dela. Železniški minister je obljubil, da se bo vlada potrudila in prednaročila razne potrebščine v železarski industriji. — Poslanec Breiter in Romasčuk sta vložila nujni predlog zastran delopusta rusinskih in poljskih delavcev v Galiciji. Leto za letom nočejo v Galiciji tamošnjim veleposestnikom delavci pospravljati žita iz polja, češ, da prejemljajo preslake plače. O tej stvari se je pričela silno obširna razprava, ki se konča najbrž še le 29. oktobra.

Poslanec Spinič je interpeliral v zadevi slovenske porote v Trstu. Proti slovenskim obtožencem se vršijo porotne obravnave v laškem jeziku. Kaj misli storiti dr. Körber kot vodja pravosodnega ministerstva, da se vršijo porotne obravnave tudi v slovenskem jeziku, če so stranke slovenske?

Poslanec Žičkar je v seji 25. novembra 1901 s tovariši vprašal pravosodnega ministra Spensa, kaj namerava storiti proti voditelju zemljiške knjige v Ptuju, ki noče poveriti izpiskov, če imajo slovenski napis? 18. junija t. l. je odgovoril minister, »da voditelj zemljiške knjige ni odrekel poverila zavoljo slovenskega napisa, temveč radi tega, ker se je besedilo izpisa glasilo slovenski, med tem, ko je vsebina vknjižena v nemškem jeziku v zemljiški knjigi.« Resnica pa je, da se brani voditelj poveriti nemške izpise iz zemljiške knjige, če imajo slovenski napis. — Vsled tega so poslanci Žičkar in tovarši interpelirali dr. Körberja kot vodjo pravosodnega ministra v seji 22. oktobra:

1. Ali hoče celo zadevo natanjko preiskati ter sprejeti na zapisnik izjavo prizadetih oseb?

2. Ali hoče ukazati, da se bojo v slučajih, ko se zahteva kakšno sporočilo od podrejenih uradov, podali resnični odgovori?

3. Ali namerava ukazati, da mora vodja zemljiške knjige poveriti izvlečke iz zemljiške knjige, bodisi da imajo slovenske ali nemške napise?

Dopisi.

Sv. Barbara pri Mariboru. Letošnje občinske volitve v občini Koreni so bile jako zanimive. Pristaši »Štajerca« so se silno trudili, da bi še tudi v novem odboru ohranili prvo besedo, pa so slavno pogoreli. Čujte, kako je prišlo do tega. Dne 29. julija smo sli prvokrat na volišče; okoli 80 volilcev nas je bilo. Volitev se prične, 10 volilcev je že glasovalo, a naenkrat zakriči župan g. Fr. Krajnc, da se ne bo dalje volilo. On in naš ljubi prijatelj, krčmar Markusch, sta že dolgo časa mučkala paragrafe volitvenega reda za Štajersko, a na dan volitve sta jih tako slabo znala, da so jima morali povedati volilci, kaj je prav in kaj ni prav. Njunega znanja postav nismo mogli obéudovati, pač pa smo se čudili njunemu nenavadnemu obnašanju. Ker so očka župan hoteli tako, pa smo sli domov. Popoldne se je nekaj nasprotnih volilcev zbralo v krčmi Markuševi, kjer so vpili in kričali, da je bilo groza. Pokazali so, kake olike so se naučili iz »Štajerca«.

Potekla sta dva meseca. Dne 30. sept. smo imeli zopet volitve. Da bi pri volitvi ne vladal zopet nered kot 29. jul., smo na lastne